

Andra roten, tomt 133

Kvarteret Snusmalaren

Tionde roten 1637–57v	Kungsgatan, Korsgatan- Östra Hamnen, norra sidan
Sjätte roten 1657h–70	2.133 & 2.134 Kungsgatan 46 (samb. m. 3.25 & 3.26)

Måns Bengtsson

1637, 1638, 1640–44, 1646–49, 1652–53: 2 mtl, 1639, 1645, 1650, 1654: 1 mtl

Anders Månsson (hos Måns Bengtsson) 1648: 1 mtl

Anders Bengtsson 1652: 1 mtl

Slås eventuellt tidigt samman med 2.134.

Det nämndes i samband med gården väster härom (2.132) att *Anna Mikael Jönssons änka* ägde två gårdar av vilka den östra troligen hade tillhört Michael Jönssons mor. I kämnärsrätten den 5 juli berättas hustru Anna Mikael vara svärmoder till

Olof Claesson Felterus

1666–71, änkan 1672–78 M1676: 1 tomt

Olof Claesson bodde i tionde roten 1647 men försvinner sedan ur mantalslängden. Tydligt är, att Olof Claesson hade övertagit denna gård 2.133 efter svärmodern.

Olof Claesson Felterus var bror till *lantmätaren Kiättil Felterus* och son till bonden *Claes Bryngelsson*, Lerhult, Erikstads socken, Dalsland. Han blev student av Västgöta nation i Uppsala den 11.3.1632. Efter att ha verkat som advokat utnämndes han till stadsfiskal i Göteborg den 7.3.1660.

I april 1667 hände något som kom att stå Olof Claesson Felterus dyrt. Han beskylldes för att ha sårat *burggreven Israel Norfeldt* till hans ära och ämbetsrespekt. Det hade skvallervägen nått fram till burggreven, att Olof Claesson Felterus en gång hade varit ”bjuden på en dryck hos hustru Cherstin Olof smeds” av *Berge Olofsson Åå*, som just då uppvaktade ena dottern i huset. Olof Claesson hade då berättat för värden och *inspektör Jonas Månsson Ekebom*, hur stora böter, som *tolagsförvaltaren Ambjörn Eriksson* hade ådömts på grund av sina många lägersmål. *Berge Olofsson Åå* hade då hävdat, att Olof Claesson hade ”procuderat för strängt emot Ambjörn”. Det var väl ingenting, ansåg Olof Claesson, mot den hårda linje, som *presidenten Gripenclow* hade anbefallt mot Ambjörn. Ambjörn skulle ha kunnat komma undan lättare, om han inte ställt sig så obstinat inför sittande rätten och inför Wällborne Presidenten i hans hus ”Ähn mera förtalde Olof Claesson honom, huru Ambjörn Eriksson förlitar sig på burggrevens bewogenheet emot honom för Hwilken orsaks skuld Presidenten Gripenclow hafwer wegrat Burggrefwen stadsens protokoll, på det han der med icke skulle löpa kring staden. Men der Burggrefwen wille hålla ett med Rätten och icke disputeras dess domar, såsom han alltid gör, så skulle han wäll få protokollen om händer; Det till sade Olof Claesson, att Burggrefwen med Justitien intet hafwer att skaffa. Men

Presidenten var (i Olof Claessons åsikt) en expedit och ferdig man uti Justitiens förvaltande och parternas skiljande”. Bland de oförsiktiga ord, som Felterus i sin druckenhet hade fällt om Norfelt var ”att Burggrefwen sitter här på Rådstufwan såsom en ståthållare i Stockholms Stadsrätt och att Burggrefwen sitter i Rätten som ett barn disputerande Rättens discreta, såsom han dem intet förstodo twert emot lag och rätt”.

Detta nådde som sagt skvallervägen fram till burggrevens öron.

När saken var uppe i rätten den 6.5.1667 begärde *rådman Torbernus Behrling* ”nu annan gången få afträda för det swågerskaps skull med hwilket han Burggrfwen förwent är. detsamma begärade ock Hans Krakow och Paul Rockes, efter dhe hafwa förstått sig af fiskalen wara wrächte. Rätten kunde dem icke tillstädia att afträda, ty skulle Feltero få wråka dem, som icke närmare i swågerskap med Burggrefwen äro än desse förbemälte Rådhmän, så blefwe den minsta deelen af Rätten Qwarlembnat.”

Burggreven lät sända bud till presidenten Gripenclow och fråga honom, om inte också han fann sig lika grovt ”till sin ähra injurerad” att han ville söka Felterus inför rätten. Men denne ville i fortsättningen bli förskonad från ”en slik beskrifning, som dess senaste uti fiskalens sak war, erterson sådant kommer honom förtreteligit och schimfligit före”. Både denna aktionen mot Felterus och den mot stadssoldaterna var, ansåg Gripenclow, burggrevens försök att komma åt honom presidenten.

Att Olof smeds hustru vittnade till Felterus fördel hjälpte inte: Den 22.5.1667 relaterades det i underrätten, att Olaus Felterus avsatts från sin tjänst som stadsfiskal. ”Blef ock samma gång af Rätten vidare på någons wägnar att agera förbuden, så länge ock till dess honom tillstånd af samtl. Senaten der till igen efterlåtes och förunnas”.

I en supplik år 1668 (EIIa:2) berättade Olaus Claudi Felterus, att han på ålderdomen hade slagit sig ned i Göteborg, där hans hustru var född. Han begärde hjälp till sin näring. Samma år den 6 augusti fann Göta hovrätt, att Felterus förbrytelse knappast var så svårartad, att han borde ha avsatts från sin tjänst och rekommenderade Magistraten att återinsätta Felterus i tjänsten. Detta skedde nu inte men överrätten tolkade den 3 september s.å. sin tidigare dom så, att Felterus endast hade blivit avsatt tills vidare och lämnade honom tillstånd att åter föra rättegångssaker inför stadens jurisdiktion. (Se Mårten Stiernström: Historik över åklagareväsendet i Göteborg s. 125”)

Men Olaus Felterus hade höga vänner. Sedan *Erik Andersson i Hofgården* avlidit, skrev *Harald Stake* i brev till *Greve Claes Stiernskiöld*: ”Alldenstunnd häradsdomaretjänsten på Hisingen nu är blefn vacant och jag gärna sågo kunna därtill befordra en gammal tjänare Olof Claesson benämnd, som tillförende varit fiskal uti Skaraborgs län och jämväl på några år bortåt förvaltat samma ämbete uti Göteborg” – ville han först ”inhämta Herr Grevens behag och gottfinnande”. På hösten 1671 utnämndes Olof Felterus till häradsdomare på Norska Hisingen (Se Stakes brev 14.10 s.å., Landskontoret AIIa:6, 631) Enligt Stakes brev av den 13.3.1672 var Olaus Felterus då avliden. Harald Stake berättar där, att *Rasmus Henriksson* hade beordrats förrätta tinget, som av Olof Claesson själv hade utställts till den 26 mars.

Olaus Felterus *änka Karin Mikaeldotter* klagade i en supplik den 29.3.1672 (AIIa:7) över att ”rätt så snart som hennes man Wardt död” hade hennes saker och ringa förmögenhet, som man flyttat till hans tjänstegård, tagits i arrest. De fiskala intressena ledde till att staten ganska regelbundet tackade gamla trojänare på detta sätt.

Karin Mikaelsson var död den 12.9.1678, ty då begärde *mågen kvarntullnären Anders Elofsson* värderingsmän till sina avlidna svärföräldrars gård på Konungsgatan. Den 31.3.1696 skrev magistraten i ett brev angående Olof Claessons caution för fogden Gunnar Eriksson i Skåne (se magistratens registratur 31.3.1696, 62 och 121), att stadsfiskal Oluf Claesson för 25 år sedan var avliden. Han hade ägt hus och gård på Kungsgatan, som änkan med sina då omyndiga fyra barn bebodde och där *mågen kvarntullnären Anders Elofsson* och hans hustru *Ellika Olofsdotter* ännu bebodde. Sonen (*fältväbeln Claes*) *Feltzberg* och *mågen Kolbeck (gift Maria Olofsdotter)* var underofficerare under Kungl. Höghets Livregemente, liggande den ene här i Göteborg och den andre i Marstrand. *Mågen Daniel Eriksson (gift Annika Olofsdotter)* var kronans länsman på Hisingen. Den 10.4.1684 bestämde magistraten, att ing. Kiättil Claesson Felterus skulle leverera brorsdottern Maria Olofsdotter de 25 rdr som innestod hos honom på hennes arv.

Ang Claes Feltzberg, hemmanet Gatan och arvet efter honom:

Enligt en bouppteckning (Gbg mag 1701: 78) skulle Claes Elfsbergs änka *Maria Larsdotter Kiärr* gifta om sig med *Sven Wallman*. Claes Feltzbergs enda överlevande barn med Maria var *Cornelia Feltzberg*. Vid tinget i V Hisingen den 14.2.1706 tvistade länsmannen Daniel Eriksson på dess hustrus Annika Olofsdotters vägnar med invånaren i Göteborg Sven Wallman på dess hustrus Maria Larsdotters och styvdotter Cornelia Feltzbergs vägnar. Enligt ett skiftebrev av den 15.6.1690 hade käranden länsman Daniel Eriksson och dess medarvingar i det sal lantmätaren Kiättil Claesson och dess arvingar under skattemannabörd donerade fjärdedelshemmanet Gatan i Torslanda erhållit 22 daler och 16 öre. Vidare hade hans hustru enligt en lottsedel därav erhållit hälften. Dessutom hade länsmannen tillhandlat sig en stor hop delar (två bröder- och fyra systerlotter) av medarvingarna efter *Bryngel Claesson*, som ägde hälften i Gatan: Per Bryngelsson, Anders Andersson. Angiärd Bryngelsdotter, Hans Olufsson och Anders Andersson (dessutom hade Bryngel Claesson arvingarna Sven i Möcklång och Sven Tolleson). Länsman Daniel Eriksson visade också en kvittens av den 23.12.1693, att sal fältväbeln Claes Feltzberg av sin syster länsmannens hustru hade förnöjts för både löst och fast. Sven Wallman visade sin rättighet till all egendomsrätten i Gatan genom ett testamente, där Claes Feltzberg skänkte sin tillkommande hemmanet Gatan och allt sitt lösöre.

Accismästare Anders Elofsson

1678. 1681 Gustavi 1680–81, 1 tomt.

Det bestämdes den 30.6.1679, att kvarntullnären Anders Elofsson skulle vara fri från kontribution. Samma år den 3 mars begärde han, att hans svägerska Annika Olofsdotter skulle förklara sig om hon ville inlösa sin fädernesgård, Olof Claessons efterlämnade hus och gård, eller ej. Av den fortsatta behandlingen av ärendet framgick det, att hon nog bra gärna ville lösa gården men icke visste, varifrån hon skulle skaffa pengarna. Rätten föreslog den 23.3.1679, att den barnlöse farbrodern Kiättil Claesson skulle hjälpa sina arvingar brorsbarnen att utlösa Anders Elofsson och kreditorerna och således bibehålla barnen vid gården, varigenom de kunde bli försörjda. Kiättil Claesson svarade, att han icke var ombedd av barnen. Men dessa svarade, att de av blygsamhet inte vågat bedja honom därom. ”Äntligen lät Kiättil sig därtill disponera.” Av okända skäl kom detta icke till utförande. Men gården måste säljas för att betala Olof Claesson Felterus skulder. Det beslöts, att äldsta dottern Ellika och hennes man Anders Elofsson skulle få lösa gården och leverera reda pengar till syskonens förmyndare. Rätten förhöll emellertid Anders Elofsson, hur svårt det skulle vara om han drev ut de ännu oförsörjda syskonen ur gården. Så omild skulle han inte vara, försäkrade han. Eftersom det var vinter, beslöt man, att de ogifta systrarna skulle få ha

sin hemvist där i gården utan hyra till nästkommande påsk 1680. Men skulle de stanna längre, måste de betala skälig hyra.

Anders Elofsson begravdes i Gustavi 14.1.1705. I bouppteckningen efter honom år 1706 (1706:362) omtalas hans änka Ellika Olsdotter och hans fyra söner *Oluf, Elof, Johan och auk-tionsmästare Anders Rydberg*. Det var modern och

accismästaren Johan Rydberg,

som i fortsättningen stod som huvudmän för gården, som 1715 värderades sålunda: tomt 200, hus 640 och lösöre 300 d smt. För 1 200 d smt (3 d kmt på var d smt) sålde de hus och gård mellan han hus och gård mellan avlidne rådman Erik Gunnarssons änka i väster och löjtnant Jöns Lind i öster till

remsnidaremästare Johan Ström,

som erhöll uppbud 17.2.1716. Han omtalas som mästare år 1700, erhöll burskap 30.4.1703 och var ålderman 1719–23. (Se också 4.28ö, Bokh., 1715). 1717 omtalas hustrun *Maria Christophersdotter* begr. 21.9.1729. Vid bouppteckningen efter hustrun *Elisabeth Kroat* den 3.9.1740 sades Johan Ström äga 215, 11¾ daler, därav en liten gård värd 400 d smt med hus på Kungsgatan mellan gördelmakare Gottlieb Fleischer och skeppare Ebbes änka. Hustrun hade i föregående gifte med *Petter (el Per) Persson* (bou 5.5.1730) sonen *Petter Pettersson* och styvdottern *Elisabeth Pettersdotter* (begr. 18.5.1731). Tillsammans med denne styvson *styrman (senare skeppare) Petter Pettersson* (se 2.15, Herrnh.) sålde Johan Ström den 16.8.1745 för 420 d smt och diskretion av 10 d smt gården till

klensmedsmästare Gabriel Hörnberg

(uppbud 25.11. s.å. Se också v ½ 7.31, Trakt.) Denne måtte ha byggt en helt ny gård, ty när han och hans *hustru Catharina* den 25.7.1751 i sin tur sålde fastigheten till

boktryckaren (också kallad – bindare) Johan Georg Lange den yngre

var försäljningspriset så högt som 3 000 d smt och 100 d smt diskretion. Om honom se 2.26. Han var måg till Sofia Zilleroth. I Göteborgske Spionen för den 17.5.1766 stod följande annons: ”Hus och gård på Konungsgatan, av [dåvarande] nr 130 uti andre roten, beläget mellan handelsmannen Herr Anders Björnbergs hus å västra och gördelmakaren Mäster Fleischers å östra sidan är till köps, eller nästa fardag helt och hållet till någon at uthyra, som består av 9 öfwer- och 7 under- rum, större och mindre, tillika med windar och källare, jämte stall och hörände, vagn- och vedbod m.m. Den hugade köparen, eller hyresmannen, kan med ägaren, som ännu på en kort tid bor i huset, om köpeskillingen eller hyran på flera år afsluta.” – ”Bokförare L:s” hustru begravdes D 6.7.1753.

Gården såldes av boktryckaren Johan Georg Lange junior, som flyttade till Stockholm, den 25.7.1766 till grannen i väster

handelsmannen Anders Björnberg d.ä.

för 6 000 d smt (1 000 rdr specie) men uppbjöds inte förrän den 22.11.1784 av dennes änka *Anna Maria Björnberg*. Hon sålde sitt gamla hus 2.132 men behöll denna sin östra gård fram till den stora branden. Söner: *Niclas och Anders Björnberg*.